

ט' באב בתורה שבעל פה

משנה פרק ד

ו חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז נשפרו הלוחות, ובטל התמיד, והבקעה העיר, ושורף אפסטרמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל. בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, וחרב הבית בראשונה ובשנייה, ונלקחה ביתר, ונחרשה העיר. משנכנס אב, ממצטין בשמחה:

ז שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה, אסור מלספור ומלכבס, ובחמישי מתרין מפני כבוד השבת. ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין. רבן שמעון בן גמליאל אומר, ישנה. רבי יהודה מחזיק בכפית המטה, ולא הודו לו חכמים:

גמרא - מסכת תענית דף כט. - ל:

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: כשם שמשנכנס אב ממצטין בשמחה כן משנכנס אדר מרבין בשמחה. אמר רב פפא: הלכה, בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי לישתמיט מיניה באב דריע מזליה, ולימצי נפשיה באדר דבריא מזליה.

שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין לספור ולכבס. אמר רב נחמן: לא שנו אלא לכבס וללבוש, אבל לכבס ולהניח מותר, ורב ששת אומר: אפילו לכבס ולהניח אסור. אמר רב ששת: תדע, דבטלי קצרי (פוכסים) דבי רב.

ט' באב בתורה שבעל פה

ונוהג אכל מראש חֲדָשׁ וְעַד הַתְּעֵנִית, דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כָּל הַחֲדָשׁ כְּלוּ אֶסוּר, רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אֵינּוּ אֶסוּר אֲלָא אוֹתָהּ שַׁבַּת בְּלֶבֶד. אָמַר רַבִּי יוֹתָנָן: וּשְׁלֹשְׁתָּן מִקְרָא אֶחָד דְּרִשׁוּ, דְּכַתִּיב (הוֹשַׁע ב') וְהַשַּׁבָּתִי כָּל מְשׁוּשָׁה תִּגַּה חֲדָשָׁה וְשַׁבְּתָהּ. מֵאֵן דָּאָמַר מְרַאשׁ חֲדָשׁ וְעַד הַתְּעֵנִית מִתְּגָה וּמֵאֵן דָּאָמַר כְּלוּ אֶסוּר מִחֲדָשָׁה, וּמֵאֵן דָּאָמַר כָּל הַשַּׁבַּת כְּלָה אֶסוּר מִשַּׁבְּתָהּ.

תָּנוּ רַבָּנָן: כָּל מִצְוֹת הַנוֹהֲגוֹת בְּאֶבֶל נוֹהֲגוֹת בְּתַשְׁעָה בְּאָב: אֶסוּר בְּאֶכִּילָה וּבְשִׁתְּיָה, וּבְסִיכָה וּבְנִעִילַת הַסַּנְדֵּל, וּבְתַשְׁמִישׁ הַמָּטָה, וְאֶסוּר לְקָרוֹת בַּתּוֹרָה בְּנִבְיָאִים וּבְכַתּוּבִים, וְלִשְׁנוֹת בַּמְּשֻׁנָּה בַּתְּלִמּוּד וּבַמְדָּרָשׁ וּבַהֲלָכוֹת וּבַאֲגָדוֹת. אֲבָל קוֹרָא הוּא בְּמָקוֹם שְׂאִינּוּ רְגִיל לְקָרוֹת וְשׁוֹנָה בְּמָקוֹם שְׂאִינּוּ רְגִיל לִשְׁנוֹת, וְקוֹרָא בְּקִינּוֹת, בְּאִיּוֹב וּבְדָבָרִים הָרַעִים שְׂבִירְמִיָּהּ. וְתִינּוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן בְּטַלְיִן, מִשּׁוּם שְׂנֹאָמַר (תְּהִלִּים י"ט) פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָאֵל מִשְׁמַחֵי לֵב.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כִּדּוּם הָיָה מְנַהֵגוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אֵילְעָאִי: עָרַב תַּשְׁעָה בְּאָב מִבִּיאֵין לוֹ פֶת תַּרְבֵּה בְּמַלְחָה, וַיּוֹשֵׁב בֵּין תַּנּוּר לְכִירִים, וְאָכַל, וְשׁוֹתָה עָלֶיהָ קִיתוֹן שֶׁל מִיָּם, וְדוֹמָה כְּמִי שְׂמַתּוֹ מוּטָל לְפָנָיו.